YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO
14 päivänä joulukuuta 1976 *

Asiassa 24/76,

jonka Bundesgerichtshof on saattanut yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi tuomioistuimen toimivaltaa sekä tuomioiden täytäntöönpanoa yksityisoikeuden alalla koskevan 27 päivänä syyskuuta 1968 allekirjoitetun yleissopimuksen tulkitsemisesta yhteisöjen tuomioistuimessa 3 päivänä kesäkuuta 1971 tehdyn pöytäkirjan 1 artiklan mukaisesti saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

Estasis Salotti di Colzani Aimo ja Gianmario Colzani, kotipaikka Meda (Milano),

vastaan

RÜWA Polstereimaschinen GmbH, kotipaikka Köln,

ennakkoratkaisun 27.9.1968 tehdyn yleissopimuksen 17 artiklan 1 kappaleen tulkinnasta,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: presidentti H. Kutscher, jaostojen puheenjohtajat A. M. Donner ja P. Pescatore sekä tuomarit J. Mertens de Wilmars, M. Sørensen, A. J. Mackenzie Stuart ja A. O'Keeffe,

julkisasiamies: F. Capotorti,
kirjaaja: A. Van Houtte,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

on antanut seuraavan

tuomion

1 Bundesgerichtshof on esittänyt 18.2.1976 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 11.3.1976, tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla 27.9.1968 tehdyn yleissopimuksen (jäljempänä yleissopimus) tulkitsemisesta 3.6.1971 tehdyn pöytäkirjan nojalla kysymyksiä yleissopimuksen 17 artiklan tulkinnasta.

2 Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevasta päätöksestä ilmenee, että tässä vaiheessa muutoksenhakuteitse Bundesgerichtshofin käsiteltäväksi saatetussa asiassa on kysymys siitä, onko Landgericht Köln toimivaltainen tutkimaan kanteen, jonka sen tuomiopiiriin sijoittautunut yritys on nostanut sellaista italialaista yritystä vastaan, jonka kotipaikka on Medassa (Milano); kanne koskee sellaisen sopimuksen täyttämättä jättämistä, jossa saksalaisyritys on sitoutunut toimittamaan italialaisyritykselle verhoiltuja huonekaluja valmistavaan tehtaaseen tarkoitettuja koneita.

3 Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevassa päätöksessä olevista tiedoista ilmenee, että toimituksesta oli sovittu kirjallisella, Milanossa allekirjoitetulla sopimuksella, joka oli laadittu saksalaisyrityksen omalle kirjepaperille, jonka kääntöpuolelle oli painettu yrityksen yleiset myyntiehdot.

Näihin yleisiin myyntiehtoihin sisältyy oikeuspaikkalauseke, jonka mukaan Kölnin tuomioistuin on toimivaltainen ratkaisemaan kaikki sopimuspuolten väliset sopimusta koskevat riidat.

Vaikka sopimuksessa ei nimenomaisesti viitata näihin yleisiin myyntiehtoihin, siinä kuitenkin viitataan saksalaisyrityksen aiempiin tarjouksiin, joissa oli nimenomaisesti viitattu samoihin yleisiin myyntiehtoihin ja joiden kääntöpuolelle ne myös oli painettu.

4 Landgericht Köln, jonka käsiteltäväksi saksalaisyritys saattoi asian, katsoi 9.4.1974 tekemällään päätöksellä, ettei se ole toimivaltainen tutkimaan asiaa.

Tämän tuomioistuimen mukaan sopimuspuolet eivät olleet pätevästi sopineet oikeuspaikkalausekkeesta ottaen huomioon Italian lain säännökset, joita tuomioistuimen mukaan oli sovellettava sopimuspuolten väliseen sopimukseen.

Oberlandesgericht Köln, jonka mukaan kyseessä olevaan sopimukseen oli sovellettava Saksan lakia, muutti edellä mainittua päätöstä 18.11.1974 tekemällään päätöksellä, jossa se kumosi alioikeuden päätöksen ja totesi Landgerichtin olevan toimivaltainen ja palautti asian Landgerichtin käsiteltäväksi.

5 Italialaisyritys haki päätökseen muutosta Bundesgerichtshofissa, jonka mukaan asia oli ratkaistava yleissopimuksen 17 artiklan perusteella.

Tässä tarkoituksessa Bundesgerichtshof on esittänyt kaksi kysymystä tämän artiklan 1 kappaleen tulkinnasta.

Yleissopimuksen 17 artiklan yleinen tulkinta

6 Yleissopimuksen 17 artiklan 1 kappaleen mukaan, "jos asianosaiset, joista ainakin yhdellä on kotipaikka jossakin sopimusvaltiossa, ovat sopineet kirjallisesti tai jos sopimus on tehty suullisesti, ovat kirjallisesti vahvistaneet sopineensa, että jonkin sopimusvaltion tuomioistuimen tai tuomioistuinten on ratkaistava jo syntynyt riita tai tietystä oikeussuhteesta syntyvät vastaiset riidat, ovat ainoastaan tuo tuomioistuin tai tuon valtion tuomioistuimet toimivaltaisia ratkaisemaan asian".

7 Tämän määräyksen soveltamisedellytyksiä on tulkittava tuomioistuimen toimivaltaa koskevan sopimuksen vaikutuksen perusteella, jona on se, että sekä 2 artiklan yleisen periaatteen mukaan määritetty toimivalta että yleissopimuksen 5 ja 6 artiklan mukainen erityinen toimivalta eivät tule sovellettaviksi.

Tällaisesta sopimuksesta asianosaisten asemaan oikeudenkäynnissä johtuvien seurausten vuoksi 17 artiklassa määrättyjä oikeuspaikkalausekkeen pätevyyden edellytyksiä on tulkittava suppeasti.

Koska yleissopimuksen 17 artiklassa asetetaan oikeuspaikkalausekkeen pätevyyden edellytykseksi sopimuspuolten välinen "sopimus", asiaa käsittelevän tuomioistuimen on aluksi tutkittava, onko sille toimivallan antavasta oikeuspaikkalausekkeesta tosiasiallisesti sovittu yhteisymmärryksessä sopimuspuolten kesken, minkä on ilmettävä selkeästi ja tarkasti.

Yleissopimuksen 17 artiklan muotovaatimusten tarkoituksena on varmistaa, että asiasta on todella sovittu sopimuspuolten välillä.

Bundesgerichtshofin esittämiä kysymyksiä on tutkittava tältä pohjalta.

Bundesgerichtshofin kysymykset

8 *Ensimmäisessä kysymyksessä* tiedustellaan, täyttyykö yleissopimuksen 17 artiklan 1 kappaleen vaatimus sopimuksen kirjallisesta muodosta, jos oikeuspaikkalauseke sisältyy yleisiin myyntiehtoihin, jotka on painettu kummankin sopimuspuolen allekirjoittaman sopimuksen kääntöpuolelle.

9 Ottaen huomioon edellä esitetty on vastattava, että jos oikeuspaikkalauseke pelkästään sisältyy toisen sopimuspuolen käyttämiin, tuon sopimuspuolen kirjepaperille kirjoitetun sopimuksen kääntöpuolelle painettuihin tuon sopimuspuolen yleisiin myyntiehtoihin, 17 artiklassa asetetut edellytykset eivät täyty, sillä tällaisessa tapauksessa ei voida varmistua siitä, että toinen sopimuspuoli todella on hyväksynyt lausekkeen, joka poikkeaa tuomioistuimen toimivaltaa koskevista yleisistä säännöistä.

Asia on toisin silloin, kun molempien sopimuspuolten allekirjoittamassa varsinaisessa sopimustekstissä on nimenomainen viittaus oikeuspaikkalausekkeen sisältäviin yleisiin myyntiehtoihin.

10 On siis vastattava, että jos oikeuspaikkalauseke sisältyy toisen sopimuspuolen käyttämiin, sopimuksen kääntöpuolelle painettuihin yleisiin myyntiehtoihin, yleissopimuksen 17 artiklan 1 kappaleen vaatimus kirjallisesta muodosta täyttyy vain, jos kummankin sopimuspuolen allekirjoittama sopimus sisältää nimenomaisen viittauksen näihin yleisiin myyntiehtoihin.

11 *Toisessa kysymyksessä* tiedustellaan, täyttyykö yleissopimuksen 17 artiklan 1 kappaleen vaatimus kirjallisesta muodosta sopimuspuolten sopimustekstiin sisällyttämällä viittauksella aikaisempaan kirjalliseen tarjoukseen, jossa

puolestaan viitataan tarjouksen liitteenä oleviin oikeuspaikkalausekkeen sisältäviin yleisiin myyntiehtoihin.

12 Yleissopimuksen 17 artiklan 1 kappaleen vaatimus kirjallisesta muodosta täyttyy periaatteessa silloin, kun sopimuspuolet viittaavat sopimustekstissä tarjoukseen, jossa puolestaan viitataan nimenomaisesti oikeuspaikkalausekkeen sisältäviin yleisiin ehtoihin.

Tämä pätee kuitenkin ainoastaan, kun viittaus on nimenomainen ja tavanomaista huolellisuutta noudattavan toisen sopimuspuolen havaittavissa sekä kun osoitetaan, että oikeuspaikkalausekkeen sisältävät yleiset myyntiehdot on tosiasiallisesti toimitettu toiselle sopimuspuolelle sen tarjouksen mukana, johon viitataan.

Sitä vastoin 17 artiklan vaatimus kirjallisesta muodosta ei täyty silloin, kun aikaisempaan kirjeenvaihtoon ei viitata suoraan tai nimenomaisesti, sillä tällaisessa tapauksessa ei voida tietää varmasti, onko oikeuspaikkalausekkeesta todella sovittu varsinaisessa sopimuksessa.

13 On siis vastattava, että jos sopimus on tehty viittauksin aikaisempiin tarjouksiin, jotka puolestaan on tehty viittauksin toisen sopimuspuolen käyttämiin, oikeuspaikkalausekkeen sisältäviin yleisiin ehtoihin, yleissopimuksen 17 artiklan 1 kappaleen vaatimus kirjallisesta muodosta täyttyy vain, jos viittaus on nimenomainen, ja siten tavanomaista huolellisuutta noudattavan toisen sopimuspuolen havaittavissa.

Oikeudenkäyntikulut

14 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Saksan liittotasavallan hallitukselle, Italian tasavallan hallitukselle ja Euroopan yhteisöjen komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikuluista.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on ratkaissut Bundesgerichtshofin 18.2.1976 tekemällään päätöksellä esittämät kysymykset seuraavasti:

Jos oikeuspaikkalauseke sisältyy toisen sopimuspuolen käyttämiin, sopimuksen kääntöpuolelle painettuihin yleisiin myyntiehtoihin, tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla 27.9.1968 tehdyn yleissopimuksen 17 artiklan 1 kappaleen vaatimus kirjallisesta muodosta täyttyy vain, jos kummankin sopimuspuolen allekirjoittama sopimus sisältää nimenomaisen viittauksen näihin yleisiin ehtoihin.

Jos sopimus on tehty viittauksin aikaisempiin tarjouksiin, jotka puolestaan on tehty viittauksin toisen sopimuspuolen käyttämiin, oikeuspaikkalausekkeen sisältäviin yleisiin ehtoihin, yleissopimuksen 17 artiklan 1 kappaleen vaatimus kirjallisesta muodosta täyttyy vain, jos viittaus on nimenomainen, ja siten tavanomaista huolellisuutta noudattavan toisen sopimuspuolen havaittavissa.

Kutscher Donner Pescatore

Mertens de Wilmars Sørensen Mackenzie Stuart O'Keeffe

Julistettiin Luxemburgissa 14 päivänä joulukuuta 1976.

A. Van Houtte
kirjaaja

H. Kutscher
presidentti